

Spojené věci T-213/01 a T-214/01

Österreichische Postsparkasse AG a Bank für Arbeit und Wirtschaft AG

v.

Komise Evropských společenství

„Žaloba na neplatnost – Hospodářská soutěž – Nařízení č. 17 – Nařízení (ES)
č. 2842/98 – Rozhodnutí 2001/462/ES/ESUO – Úředník pro slyšení – Akt
s právními účinky – Přípustnost – Oprávněný zájem – Postavení navrhovatele nebo
stěžovatele – Konečný spotřebitel odebírající zboží nebo služby – Přístup
k oznámením námitek – Důvěrné informace – Dostatečný zájem“

Rozsudek Soudu (pátého senátu) ze dne 7. června 2006 . . . . . II - 1609

Shrnutí rozsudku

1. *Žaloba na neplatnost – Právní zájem na podání žaloby*
(Článek 230 čtvrtý pododstavec ES a článek 233 ES)
2. *Žaloba na neplatnost – Žalovatelné akty – Akty s právně závaznými účinky*
(Článek 230 čtvrtý pododstavec ES)

3. *Žaloba na neplatnost – Žalovatelné akty*
(Článek 230 čtvrtý pododstavec ES; nařízení Rady č. 17, čl. 3 odst. 2 a nařízení Rady č. 2842/98, článek 7; rozhodnutí Komise 2001/462, čl. 9 druhý pododstavec)
4. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Přiznání postavení stěžovatele*
(Nařízení Rady č. 17 a nařízení Rady č. 2842/98)
5. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Přezkum stížností*
(Článek 81 ES a článek 82 ES; nařízení Rady č. 17, čl. 3 odst. 2)
6. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Práva stěžovatele*
(Článek 81 ES a článek 82 ES; nařízení Rady č. 17, čl. 10 odst. 3 a 6 a nařízení Rady č. 2842/98, články 7 a 8; rozhodnutí Komise 2001/462, čl. 12 odst. 4)
7. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Práva stěžovatele*
(Nařízení Rady č. 2842/98, článek 7)
8. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Přístup ke spisu*
(Sdělení Komise 97/C 23/03)

1. Žaloba na neplatnost podaná fyzickou nebo právnickou osobou je přípustná pouze v případě, že žalobce má zájem na zrušení napadeného aktu. Takový zájem existuje pouze v případě, že zrušení aktu může mít samo o sobě právní následky.

rozsudku předpokládá. Tato opatření se nevztahují k odstranění aktu z právního řádu Společenství, jelikož toto jeho odstranění vyplývá ze samotného zrušení soudem. Týkají se zejména odstranění účinků sporného aktu, které jsou dotčeny zjištěnou protiprávností. Zrušení aktu, který již byl vykonán, může mít stále právní následky. Akt totiž mohl vyvolat právní účinky v období své účinnosti a tyto účinky nemusely nutně zaniknout v důsledku zrušení aktu. Zrušení aktu může rovněž zabránit tomu, aby se do budoucna opakovala protiprávnost, jíž je akt stižen. Z uvedených důvodů je zrušující rozsudek základem, z něž může dotyčný orgán vycházet při zjednávání přiměřené

V tomto ohledu podle článku 233 ES orgán, od něž pochází zrušený akt, je povinen přijmout opatření, která výkon

nápravy situace žalobce anebo při předcházení přijímání totožných aktů.

Z toho vyplývá, že v rámci řízení o porušení pravidel hospodářské soutěže skutečnost, že oznámení námitek bylo předáno třetí osobě-stěžovateli po podání žaloby na neplatnost, jejímž předmětem bylo zpochybnění legality rozhodnutí, na jehož základě k předání došlo, nemá za následek bezpředmětnost uvedené žaloby. Případné zrušení sporného rozhodnutí může totiž samo o sobě mít právní následky na situaci podniků dotčených řízením zejména v tom smyslu, že Komisi bude zabráněno opakovat podobnou praxi a že použití oznámení námitek protiprávně předaného uvedené třetí osobě se stane protiprávním.

(viz body 53–55)

2. Předmětem žaloby na neplatnost ve smyslu článku 230 ES mohou být opatření vyvolávající právně závazné účinky, kterými jsou dotčeny zájmy žalobce tím, že mění podstatným způsobem jeho právní postavení.

V zásadě tedy prozatímní opatření, jejichž cílem je příprava konečného rozhodnutí, nepředstavují napadnutelné akty. Nicméně akty přijaté během přípravného řízení, které jsou samy o sobě úplným ukončením zvláštního řízení odlišného od řízení, ve kterém Komise rozhoduje ve věci samé, a které vyvolávají právně závazné účinky, jimiž mohou být dotčeny zájmy žalobce tím, že podstatným způsobem mění jeho právní postavení, rovněž představují napadnutelné akty.

Rozhodnutí, jimž Komise sděluje podniku dotčenému řízením o protiprávním jednání, že předávané informace nejsou předmětem důvěrného zacházení zaručeného právem Společenství, a tudíž že mohou být sděleny třetí osobě-stěžovateli, tak vyvolává vůči dotčenému podniku právně závazné účinky, kterými jsou dotčeny jeho zájmy tím, že mění podstatným způsobem jeho právní postavení, v rozsahu, v němž mu odepírá ochranu stanovenou právem Společenství, a má konečnou povahu a je nezávislé na konečném rozhodnutí, kterým se konstatuje porušení pravidel hospodářské soutěže. Navíc možnost podniku podat žalobu proti konečnému rozhodnutí Komise, kterým se konstatuje porušení pravidel hospodářské soutěže, mu nemůže zajistit přiměřenou ochranu jeho práv v této oblasti. Jednak správně

řízení nemusí vyústit v rozhodnutí, kterým se konstatuje protiprávní jednání; a jednak žaloba podaná proti tomuto rozhodnutí, je-li přijata, podnikem každopádně neposkytuje prostředek pro zabránění nezvratným účinkům, které by vyvolalo protiprávní předání některých z uvedených dokumentů

třetí osoby-stěžovatele podle čl. 3 odst. 2 nařízení č. 17, jelikož z tohoto postavení vyplývá právo této třetí osoby na obdržení oznámení námitek podle článku 7 nařízení č. 2842/98 o slyšení stran v určitých jednáních podle článků [81 ES] a [82 ES].

Takové rozhodnutí proto může být předmětem žaloby na neplatnost..

(viz body 64–66)

3. Rozhodnutí úředníka pro slyšení přijaté na základě čl. 9 druhého pododstavce rozhodnutí 2001/462 o mandátu úředníků pro slyšení v určitých řízeních ve věcech hospodářské soutěže, kterým se povoluje předání nedůvěrné verze oznámení námitek, týkající se podniku dotčeného řízením o porušení pravidel hospodářské soutěže třetí osobě-stěžovateli je úplným ukončením zvláštního řízení odlišného od obecného řízení podle článku 81 ES tím, že s konečnou platností stanoví postoj Komise k této otázce předávání nedůvěrné verze oznámení námitek uvedené třetí osobě-stěžovateli. Takovéto rozhodnutí nezbytně předpokládá, že bude předem uznáno postavení navrhovatele, který má oprávněný zájem

Z toho vyplývá, že podnik dotčený řízením může ve své žalobě napadat rozhodnutí úředníka pro slyšení o předání nedůvěrné verze oznámení námitek třetí osobě-stěžovateli, jakož i základní prvek tohoto rozhodnutí, totiž že Komise uznala oprávněný zájem uvedené třetí osoby ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení č. 17. Pokud by se tak nestalo, nemohl by uvedený podnik zabránit tomu, aby s námitkami, které vůči němu vznesla Komise, byly obeznámeny třetí osoby, které podaly návrh nebo stížnost a které nemají oprávněný zájem vyžadovaný právní úpravou Společenství, či – pokud by již k předání došlo – žádat, aby použití dotčených informací třetími osobami bylo prohlášeno za protiprávní.

(viz body 71–72, 78)

4. Nařízení č. 17 a č. 2842/98 o slyšení stran v určitých jednáních podle článků [81 ES] a [82 ES] totiž nevyžadují, aby pro účely přiznání postavení navrhovatele či stěžovatele byl návrh či stížnost podnětem k tomu, aby Komise zahájila řízení o protiprávním jednání, zejména fázi vyšetřování, která mu předchází. Fyzické či právnické osoby uplatňující svůj oprávněný zájem s cílem, aby Komise konstatovala, že došlo k porušení pravidel hospodářské soutěže, tak mohou za tímto účelem podat návrh nebo stížnost i tehdy, pokud fáze vyšetřování, která předchází řízení o protiprávním jednání, již byla zahájena z vlastního podnětu nebo na návrh jiného. V opačném případě by mohlo být v průběhu řízení bráněno osobám majícím oprávněný zájem vykonávat procesní práva spojená s postavením navrhovatele či stěžovatele.

navrhne, aby byla vyslechnuta, má právo být Komisí písemně informována o povaze a předmětu řízení, jakož i právo se k řízení písemně vyjádřit (čl. 19 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 9 odst. 1 a 2 nařízení č. 2842/98); a zatřetí „jinými třetími osobami“, jimž Komise může poskytnout příležitost, aby ústně vyjádřily své stanovisko (čl. 9 odst. 3 nařízení č. 2842/98).

Výše uvedená nařízení odstupňovala účastenství fyzických či právnických osob kromě podniků, vůči nimž Komise vznesla námítky, v řízení o protiprávním jednání podle intenzity zásahu do jejich zájmů. V tomto ohledu nařízení rozlišují zaprvé mezi „navrhovatelem či stěžovatelem, který prokáže oprávněný zájem“, jemuž Komise zasílá kopii nedůvěrné verze námítek, pokud tyto námítky vznesou ohledně otázky, která byla předmětem návrhu nebo stížnosti, jež jí byly podány (čl. 3 odst. 1 a 2 nařízení č. 17 a články 6 až 8 nařízení č. 2842/98); zadruhé „třetí osobou, která prokáže dostatečný zájem“ a která, pokud

Každý navrhovatel či stěžovatel, který prokáže oprávněný zájem, má tedy právo na obdržení nedůvěrné verze oznámení námítek. Pokud jde o třetí osoby, které prokážou dostatečný zájem, nelze vyloučit, aby, je-li to odůvodněno okolnostmi daného případu, měla Komise možnost, nikoli však povinnost, předat jim nedůvěrnou verzi oznámení námítek, aby tyto osoby byly zcela schopny předložit jí svá vyjádření k domnělému protiprávnímu jednání, které je předmětem dotčeného řízení. Kromě dvou případů popsanych v předchozím bodě není v rámci nařízení č. 17 a č. 2842/98 stanoveno, že by Komise měla předat oznámení námítek jiným fyzickým či právnickým osobám

než podnikům, vůči nimž byly tyto námitky vzneseny.

(viz body 91, 106–108)

5. Konečný spotřebitel odebírající zboží či služby může naplnit pojmové znaky oprávněného zájmu ve smyslu článku 3 nařízení č. 17. Konečný zákazník, který prokáže, že jeho hospodářské zájmy byly či mohly být poškozeny v důsledku dotčeného omezení hospodářské soutěže, má totiž oprávněný zájem ve smyslu článku 3 nařízení č. 17 na podání návrhu či stížnosti, aby Komise konstatovala, že došlo k porušení článků 81 ES a 82 ES.

Priznání postavení navrhovatele či stěžovatele konečnému spotřebiteli tedy závisí na tom, zda mu může být způsobena hospodářská újma v důsledku dotčených jednání, a nikoli na jeho působení na jednotlivých výrobních trzích, které jsou předmětem šetření Komise.

V tomto ohledu je konečným cílem pravidel, která mají zajistit, aby hospodářská soutěž na vnitřním trhu nebyla narušována, zvýšení blaha spotřebitele.

Tento cíl vyplývá konkrétně z ustanovení článku 81 ES. Ačkoli lze totiž prohlásit, že zákaz stanovený v odstavci 1 uvedeného ustanovení nelze použít na kartelové dohody, které přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku, tato možnost stanovená v čl. 81 odst. 3 ES podléhá zejména podmínce, že přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících je vyhrazen spotřebitelům uvedených výrobků. Právo a politika hospodářské soutěže tak mají nesporný vliv na konkrétní hospodářské zájmy konečných spotřebitelů odebírajících zboží či služby. Přitom uznání oprávněného zájmu takových spotřebitelů – kteří uplatňují, že jim v důsledku smlouvy či chování, které může vést k omezení nebo narušení hospodářské soutěže, vznikla hospodářská újma – na konstatování, že došlo k porušení článků 81 ES a 82 ES, přispívá k uskutečnění cílů práva hospodářské soutěže.

Tato úvaha nevede ke zbavení pojmu „oprávněný zájem“ jeho podstaty tím, že bude vykládán nepřiměřeně extenzivně, ani k možnosti podat žalobu ve veřejném zájmu (*actio popularis*). Připustit, že spotřebitel může prokázat, že by z titulu zásahu do jeho hospodářských zájmů vzniklého v důsledku jím oznámené kartelové dohody mohl mít oprávněný zájem ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení č. 17, totiž není totéž, co uznat, že takový zájem může mít kterákoli fyzická či právnická osoba.

Rovněž námitky vycházející z nárůstu počtu stížností a z potíží ve správních řízeních, které vyplývají z přiznání postavení navrhovatele či stěžovatele konečným spotřebitelům, nelze vznášet za účelem omezení uznávání oprávněného zájmu konečného spotřebitele, který prokáže, že mu vznikla hospodářská újma jím oznámeným jednáním narušujícím hospodářskou soutěž.

Vzhledem k tomu, že třetí osobnavrhovatel či stěžovatel musí uplatnit existenci svého oprávněného zájmu na konstatování, že došlo k porušení ustanovení článku 81 ES anebo článku 82 ES, Komise má tedy povinnost prověřit, zda třetí osoba splnila danou podmínku.

Nakonec, pokud navrhovatel prokáže oprávněný zájem, není již Komise povinna prověřovat, zda u něj případně existují i jiné důvody.

(viz body 114–118, 124, 131)

6. Nařízení č. 17 a č. 2842/98 o slyšení stran v určitých jednáních podle článků [81 ES] a [82 ES] nestanoví zvláštní

lhůtu, v níž má v rámci řízení o protiprávním jednání třetí osoba navrhovatel či stěžovatel, která prokáže oprávněný zájem, vykonat své právo na obdržení námitek a právo být vyslechnuta. Dále pak rozhodnutí 2001/462 o mandátu úředníků pro slyšení v určitých řízeních ve věcech hospodářské soutěže umožňuje vyslechnout navrhovatele či stěžovatele kdykoli během řízení, přičemž ve svém čl. 12 odst. 4 výslovně uvádí, že z důvodu zajištění výkonu práva být vyslechnut může úředník pro slyšení „poskytnout osobám, podnikům a sdružením osob nebo podniků příležitost předložit další písemné připomínky v ústním slyšení“. Z toho vyplývá, že právo navrhovatele či stěžovatele na obdržení námitek a jeho právo být vyslechnut ve správním řízení, ve kterém se konstatuje, že došlo k porušení článků 81 ES a 82 ES, může být vykonáno, pokud řízení probíhá.

Krom toho čl. 10 odst. 3 nařízení č. 17 stanoví, že konzultace s poradním výborem pro restriktivní praktiky a dominantní postavení předchází každému rozhodnutí přijatému na konci řízení, ve kterém se konstatuje, že došlo k porušení článků 81 ES a 82 ES. Taková konzultace totiž představuje poslední fázi řízení před přijetím rozhodnutí. Proto až do okamžiku, kdy poradní výbor pro restriktivní praktiky a dominantní postavení předloží podle

čl. 10 odst. 6 nařízení č. 17 své stanovisko k předběžnému návrhu rozhodnutí, který obdrží od Komise, nelze právo navrhovatele či stěžovatele na obdržení námitek ani jeho právo být vyslechnut považovat za stížené prekluzí. Jinými slovy, dokud poradní výbor nepředloží své stanovisko, nic nebrání Komisi, aby posoudila vyjádření třetích osob-účastníků řízení a aby svůj postoj s ohledem na tato vyjádření ještě změnila.

(viz body 148–149)

7. Komise nemá povinnost na základě pouhých podezření na případné zneužití námitek omezit právo na obdržení oznámení námitek zakotvené v článku 7 nařízení č. 2842/98 o slyšení stran v určitých jednáních podle článků [81 ES] a [82 ES] ve prospěch třetí

osoby-navrhovatele, která právoplatně prokáže oprávněný zájem.

(viz bod 189)

8. Sdělení Komise o vnitřním jednacím řádu pro zacházení s žádostmi o nahlédnutí do spisů podle článků [81] a [82] Smlouvy o ES, článků 65 a 66 Smlouvy o ESÚO a nařízení Rady č. 4064/89 nezakotvuje neomezené právo na důvěrné zacházení s dokumenty, které tvoří součást vlastnictví podniku a které podléhají jeho žádosti o nevyzrazení třetím osobám.

(viz bod 213)